

**CENTRAL ASIAN COUNTRIES IN INTERNATIONAL
ECONOMIC RANKINGS: A COMPARATIVE ANALYSIS**

Khalimov Saidjon Sodikovich

Chief Specialist, Fergana Regional Branch of the Higher School of Business and
Entrepreneurship

Phone: +99891-691-40-78

Abstract

This article analyzes the positions of the Central Asian countries (Kazakhstan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Tajikistan, and Turkmenistan) in international economic rankings. A comparative analysis is conducted based on major global indices, including the World Bank's Doing Business ranking, the World Economic Forum's Global Competitiveness Index, Transparency International's Corruption Perceptions Index, and the United Nations' Human Development Index. The primary objective is to assess the level of economic development in the region and evaluate the effectiveness of ongoing reforms.

**MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI XALQARO IQTISODIY
REYTINGLARDA: SOLISHTIRMA TAXLIL.**

Xalimov Saidjon Sodikovich.

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi Farg'ona viloyat filiali bosh mutaxassisi.

Tel: +99891-691-40-78

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Markaziy Osiyo davlatlarining (Qozog'iston, O'zbekiston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston) xalqaro iqtisodiy reytinglardagi o'rni tahlil qilinadi. Jumladan, Jahon bankining "Doing Business", Jahon iqtisodiy forumining "Global raqobatbardoshlik indeksi", Transparency International'ning "Korrupsiya sezish indeksi" va BMT'ning "Inson rivojlanishi indeksi" kabi reytinglari asosida solishtirma

tahlil o'tkazilgan. Maqsad – mintaqadagi iqtisodiy rivojlanish darajasi va islohotlarning samaradorligini baholashdir.

1.KIRISH.

Markaziy Osiyo mintaqasi o'zining boy tabiiy resurslari, strategik geografik joylashuvi va geoiqtisodiy salohiyati bilan xalqaro iqtisodiy munosabatlarda muhim o'rin tutadi. Mustaqillikka erishganidan so'ng, bu hududdagi davlatlar o'ziga xos islohot yo'lini tanlab, bozor iqtisodiyotiga bosqichma-bosqich o'tishni boshladilar. Biroq, iqtisodiy rivojlanish sur'ati va xalqaro reytinglardagi pozitsiyalari turlicha kechmoqda.

So'nggi o'n yilliklar davomida globallashuv, raqobatbardoshlik va iqtisodiy islohotlar jarayonining chuqurlashuvi davlatlarning iqtisodiy ko'rsatkichlarini xalqaro reytinglar asosida baholash zaruratini yuzaga keltirdi. Bugungi kunda xalqaro iqtisodiy reytinglar davlatlar iqtisodiy siyosatini baholash, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va jahon iqtisodiy tizimidagi o'rnini aniqlashda muhim vositaga aylangan. Bunday reytinglar orqali mamlakatlarning biznes yuritish sharoiti, raqobatbardoshligi, korrupsiyaga qarshi kurash darajasi, inson kapitaliga bo'lgan e'tibori kabi ko'plab muhim indikatorlar tahlil qilinadi.

Markaziy Osiyo davlatlari (Qozog'iston, O'zbekiston, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston) sobiq Sovet Ittifoqi tarkibidan chiqqan mustaqil davlatlar sifatida o'z iqtisodiy modelini shakllantirish yo'lida turlicha yondashuvlarni tanladilar. Mintaqadagi har bir davlat o'ziga xos geosiyosiy va iqtisodiy sharoitda bozor iqtisodiyotiga integratsiyalashishga harakat qilmoqda. Ammo bu jarayonning sur'ati, sifati va natijalari keskin farq qilmoqda. Shu sababli, xalqaro iqtisodiy reytinglardagi pozitsiyalarni solishtirish – mintaqaviy taraqqiyotdagi tafovutlarni aniqlash, islohotlarning samaradorligini baholash va strategik yo'nalishlarni belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuni alohida ta'kidlash joizki, xalqaro reytinglar faqat statistik ma'lumotlar emas, balki iqtisodiy muhitga bo'lgan subyektiv baholarni ham o'z ichiga oladi. Jumladan, Jahon bankining "Doing Business", Transparency International'ning "Corruption Perceptions Index", Jahon iqtisodiy forumining "Global Competitiveness Index" hamda BMTning "Human Development Index" kabi reytinglari dunyo miqyosida tan olingan va siyosiy qarorlar qabul qilishda keng qo'llaniladi. Bu reytinglar ko'plab holatlarda davlatlararo iqtisodiy munosabatlarning shakllanishiga, investitsiya oqimlarining yo'naltirilishiga va mintaqaviy integratsiya darajasiga ta'sir ko'rsatadi.

Bugungi kunda O'zbekiston va Qozog'iston mintaqada iqtisodiy islohotlarni faollashtirgan davlatlar sifatida ilgari surilmoqda. Ayniqsa, O'zbekistonda 2016-yildan boshlab amalga oshirilgan iqtisodiy liberallashtirish siyosati xalqaro reytinglarda sezilarli ijobiy o'zgarishlarga olib kelgan. Ayni vaqtda, Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston kabi davlatlarda islohotlarning barqarorligi, iqtisodiy ko'rsatkichlarning shaffofligi va xalqaro hisobotlarda ishtiroki past darajada saqlanmoqda.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi, birinchi navbatda, Markaziy Osiyo davlatlarining iqtisodiy rivojlanishidagi tafovutlarni aniqlash, ularning xalqaro reytinglardagi o'rnini baholash va bu reytinglar orqali mintaqadagi iqtisodiy siyosatni tahlil qilish imkoniyatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, xalqaro reyting indikatorlari orqali davlatlar o'rtasidagi institutsional islohotlar samaradorligini o'rganish, ilg'or tajribalarni aniqlash va ularni mintaq miqyosida tatbiq etish zarurati mavjud.

Tadqiqotning maqsadi:

Ushbu maqola Markaziy Osiyo davlatlarining turli xalqaro iqtisodiy reytinglardagi pozitsiyalarini solishtirma tahlil qilish, reytinglar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash hamda har bir davlatning islohotlar sur'ati va natijalarini iqtisodiy-indikatorlar orqali o'rganishga qaratilgan.

2. METODOLOGIYA

2.1. Tadqiqot dizayni (yondashuv).

Ushbu ilmiy tadqiqot deskriptiv (ta'riflovchi) va solishtirma (komparativ) metodlarga asoslangan. Maqsad – Markaziy Osiyo davlatlarining xalqaro iqtisodiy reytinglardagi o'rnini tahlil qilish, reyting indikatorlari asosida mintaqaviy iqtisodiy farqlarni aniqlash va islohotlar samaradorligini baholashdir. Tadqiqotda kvantitativ (miqdoriy) va qisman kvalitatif (sifat jihatdan) yondashuvlar uyg'unlashtirildi.

2.2. Tanlab olish ob'ekti va davri

Tahlil Markaziy Osiyo mintaqasidagi besh davlatni qamrab oldi:

- Qozog'iston
- O'zbekiston
- Qirg'iziston
- Tojikiston
- Turkmaniston

Davlatlar ushbu tahlilga iqtisodiy va siyosiy tizimlarining o'ziga xosligi, bozor iqtisodiyotiga o'tishdagi strategiyalari va xalqaro reytinglardagi ishtiroki asosida tanlandi.

Tadqiqot davri: 2020–2024-yillar (so'nggi 5 yil). Bu oraliq islohotlar sur'atini baholash uchun yetarli vaqt oralig'ini beradi, ayniqsa pandemiya va undan keyingi iqtisodiy tiklanish jarayonlarini qamrab oladi.

2.3. Ma'lumotlar manbalari

Tadqiqot uchun quyidagi xalqaro tan olingan tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan ochiq ma'lumotlardan foydalanildi:

№	Reyting nomi	Manba tashkilot
1	Doing Business	Jahon banki (World Bank)
2	Global Competitiveness Index	Jahon iqtisodiy forumi (World Economic Forum)

3	Corruption Perceptions Index	Transparency International
4	Human Development Index	BMT – Inson Rivojlanishi Dasturi (UNDP)

Shuningdek, qo‘shimcha tarzda Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD), Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi (IMF), Osiyo Taraqqiyot Banki (ADB) va boshqa manbalarning statistik va analitik hisobotlaridan ham foydalanildi.

2.4. Tahlil indikatorlari

Har bir reyting o‘zining metodologiyasiga ega bo‘lib, quyidagi asosiy indikatorlar asosida baholanadi:

1. **Doing Business (Jahon banki):**

- Biznesni ro‘yxatdan o‘tkazish osonligi
- Soliq tizimining samaradorligi
- Kreditga olish imkoniyati
- Shartnomalar ijrosi
- Investorlarni himoya qilish

2. **Global Competitiveness Index (Jahon iqtisodiy forumi):**

- Institutsiyalar sifati
- Infratuzilma rivoji
- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Mehnat bozori samaradorligi
- Innovatsion salohiyat

3. **Corruption Perceptions Index (Transparency International):**

- Korrupsiyaning qabul qilinish darajasi
- Davlat organlarining hisobdorligi
- OAV erkinligi va sud tizimi mustaqilligi

4. **Human Development Index (UNDP):**

- Kutilayotgan umr davomiyligi
- Ta'lim darajasi (maktab yillari soni, o'qish davomiyligi)
- Aholi jon boshiga YaIM (real USD hisobida)

2.5. Tahlil usullari

Tahlil quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:

- **Ma'lumotlarni yig'ish:** Yuqorida ko'rsatilgan xalqaro tashkilotlar saytlaridan eng so'nggi statistik ma'lumotlar va hisobotlar yuklab olindi.
- **Normallashtirish:** Turli reytinglar va indikatorlar turli o'lchov birliklarida bo'lganligi sababli, ularni solishtirish uchun skoring (standartlashtirish) usuli qo'llandi.
- **Rangli jadval va grafik vizualizatsiya:** Reytinglar o'rtasidagi tafovutlarni ko'rinarli qilish maqsadida grafikalar, indekslar va trend chiziqlari tuzildi.
- **Solishtirma indekslash:** Har bir davlat uchun 4 ta reytingdan o'rtacha ball chiqarildi va umumiy iqtisodiy pozitsiyasi baholandi.
- **Korrelyatsion tahlil (tanlov asosida):** Ayrim reytinglar o'rtasidagi bog'liqlik (masalan, HDI va GCI, yoki CPI va DB) statistik jihatdan o'rganildi.
- **Sifatli tahlil:** Reyting natijalariga ta'sir qiluvchi institutsional va siyosiy omillar sifat jihatdan tahlil qilindi (masalan, O'zbekistonning 2016-yildan keyingi islohotlari misolida).

2.6. Tadqiqot cheklolari

- **Ma'lumotlar yetishmovchiligi:** Turkmaniston kabi ayrim davlatlar xalqaro reytinglarda qatnashmaydi yoki ma'lumotlar cheklangan. Bu esa to'liq solishtirma tahlilga to'sqinlik qilgan.
- **Reyting metodologiyalaridagi farq:** Har bir reyting o'ziga xos metodikaga ega bo'lgani uchun ularni to'g'ridan-to'g'ri taqqoslash ba'zan qiyin bo'ldi.

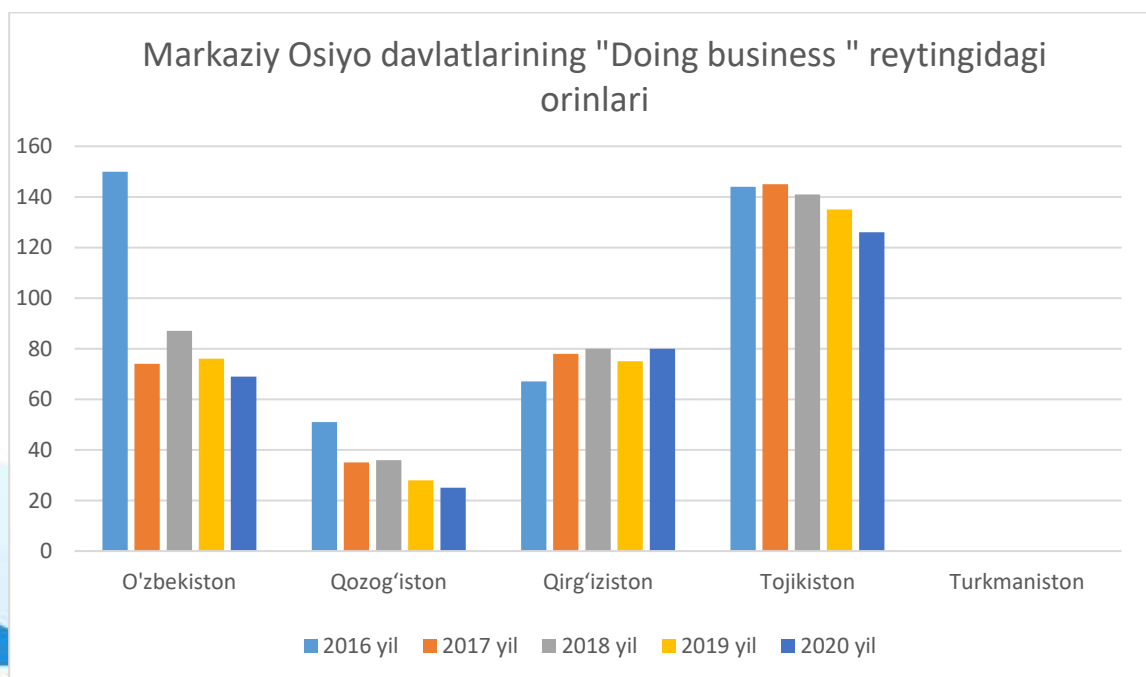
- **Subyektiv baholash muammosi:** Ayrim reytinglar (ayniqsa, CPI) ekspert fikrlariga asoslangan bo'lib, bu holat subyektivlik darajasini oshirishi mumkin.

3.NATIJALAR

Quyida **“Doing Business” (Jahon banki)** reytinglari asosida Markaziy Osiyo davlatlarining natijalari bo'yicha mavjud ma'lumotlar va tahliliy jadval keltirilgan. Afsuski, Doing Business hisobotlari 2021-yilda to'xtatilganligi sababli, 2020-yildan keyingi yillarga oid rasmiy reytinglar mavjud emas. Bunga 2018 va 2020-yillardagi ma'lumotlarda aniqlangan etika va metodologik buzilishlar asos bo'ldi, bu buzilishlar ichki auditlar natijasida aniqlangan. Shu munosabat bilan Jahon Banki ushbu hisobotlarni 2021 yildan boshlab elon qilmaslikka qaror qilgan. Doing Business hisobotlari Jahon Banki tomonidan 2003–2020-yillarda e'lon qilingan va davlatlarda biznes muhitining qulayligini 10 asosiy indikator (masalan, biznes boshlash, moliyaviy kredit, soliq to'lovlari) orqali baholagan.

Shunday ekan, 2016–2020-yillar Doing Business bo'yicha so'nggi mos davr sifatida diqqatga sazovordir.

2016–2020 yillardagi Markaziy Osiyo davlatlarining reytinglari va o'zgarishlari.

O'zbekiston 2016 yildagi past ko'rsatkichdan boshlab, O'zbekiston 2017 va 2020 yillar orasida islohotlar olib borib sezilarli rivojlandi. 2020-yilda 69-o'rin bilan yil davomida yetakchi o'zgaruvchilar qatorida bo'ldi.

Qozog'iston 2016-yilda 51-o'rinni egallab,, 2020-yilga kelib esa 25-o'ringa ko'tarildi. 2018–2019 yillarda: biznes boshlash, shartnoma ijrosi, xalqaro savdo kabi indikatorlarda samarali islohotlar amalga oshirildi. 2020-yilda esa Qozog'iston “minor investor protection” bo'yicha dunyoda birinchi o'rinni egallagan.

Qirg'iziston 2016 yilda 67-o'rinni egallagan. 2019–2020 yillarda esa taxminan 80-o'rin atrofida bo'lgani ma'lum. Tadqiqotlar asosida Qirg'iziston Doing Business bo'yicha katta ko'rsatkich yo'qotmagan, ya'ni yirik islohotlar yo'qligi sabab o'z o'rnini saqlab qolgan.

Tojikiston 2016–2017 yilda tahliliy islohotlar mavjud, 2019 yilda 126-o'rin bilan past o'rinlarda edi.

Turkmaniston reytinglarda qatnashmagani tufayli aniq ma'lumotlar mavjud emas, tahlil qilish imkoniyati yo'q.

Global Competitiveness Index reytingida Qozog'iston — 67 mamlakat ichida 35-o'rinni egallagan. IMD tomonidan joylashtirilgan indeksda mintaqada yagona ishtirokchi sifatida e'tirof etilgan. Markaziy Osiyoning boshqa davlatlari bu reytingga kiritilmagan.

Corruption Perceptions Index (CPI) — bu dunyo bo'yicha davlatlardagi korrupsiya darajasini baholash va taqqoslash uchun ishlab chiqilgan indeksdir. Transparency International (Xalqaro Shaffoflik Tashkiloti) tomonidan har yili e'lon qilinadi. Turli manbalardan — xususan, mutaxassislar, biznes vakillari, va tadqiqotchilar so'rovnomalari orqali olinadigan ma'lumotlar asosida ball beriladi. Ballar 0 dan 100 gacha:

- 0 ball — juda yuqori korrupsiya

- 100 ball — juda kam korrupsiya (eng toza tizim).

2020–2024: Markaziy Osiyo Davlatlari bo'yicha CPI Reytinglari

Yil	Qozog'iston	O'zbekiston	Qirg'iziston	Tojikiston	Turkmaniston
2020	–	26	31	25	19
2021	37	28	27	25	19
2022	–	31	–	24	19
2023	39	33	26	20	18
2024	40	32	25	19	17

Human Development Index (HDI) — bu inson taraqqiyotining umumiy darajasini o'lchash uchun yaratilgan indeks bo'lib, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) tomonidan ishlab chiqilgan. HDI jamiyatdagi asosiy rivojlanish omillarini — ta'lim, sog'liq va daromadni hisobga oladi.

2020–2024: Markaziy Osiyo Davlatlari bo'yicha HDI Reytinglari

yil	davlat	HDI bali	o'rni	HDI toifasi
2020	O'zbekiston	0.716	110-o'rin	O'rta darajali
2021	O'zbekiston	0.721	105-o'rin	O'rta darajali
2022	O'zbekiston	0.727	106-o'rin	Yuqori darajali
2023	O'zbekiston	0.740	107-o'rin	Yuqori darajali
2024	O'zbekiston	0.740	107-o'rin	Yuqori darajali
2020	Qozog'iston	0.826	60-o'rin	Juda yuqori darajali
2021	Qozog'iston	0.826	60-o'rin	Juda yuqori darajali
2022	Qozog'iston	0.837	60-o'rin	Juda yuqori darajali
2023	Qozog'iston	0.837	60-o'rin	Juda yuqori darajali
2024	Qozog'iston	0.837	60-o'rin	Juda yuqori darajali
2020	Tojikiston	0.684	128-o'rin	O'rta darajali

2021	Tojikiston	0.687	128-o‘rin	O‘rta darajali
2022	Tojikiston	0.691	128-o‘rin	O‘rta darajali
2023	Tojikiston	0.691	128-o‘rin	O‘rta darajali
2024	Tojikiston	0.691	128-o‘rin	O‘rta darajali
2020	Qirg‘iziston	0.710	117-o‘rin	Yuqori darajali
2021	Qirg‘iziston	0.710	117-o‘rin	Yuqori darajali
2022	Qirg‘iziston	0.720	117-o‘rin	Yuqori darajali
2023	Qirg‘iziston	0.720	117-o‘rin	Yuqori darajali
2024	Qirg‘iziston	0.720	117-o‘rin	Yuqori darajali
2020	Turkmaniston	0.758	95-o‘rin	Yuqori darajali
2021	Turkmaniston	0.758	95-o‘rin	Yuqori darajali
2022	Turkmaniston	0.764	95-o‘rin	Yuqori darajali
2023	Turkmaniston	0.764	95-o‘rin	Yuqori darajali
2024	Turkmaniston	0.764	95-o‘rin	Yuqori darajali

Qozog‘iston: 2020 yildan 2024 yilgacha HDI balli 0.826 dan 0.837 gacha o‘sdi, bu uni mintaqadagi eng yuqori darajali davlatga aylantirdi.

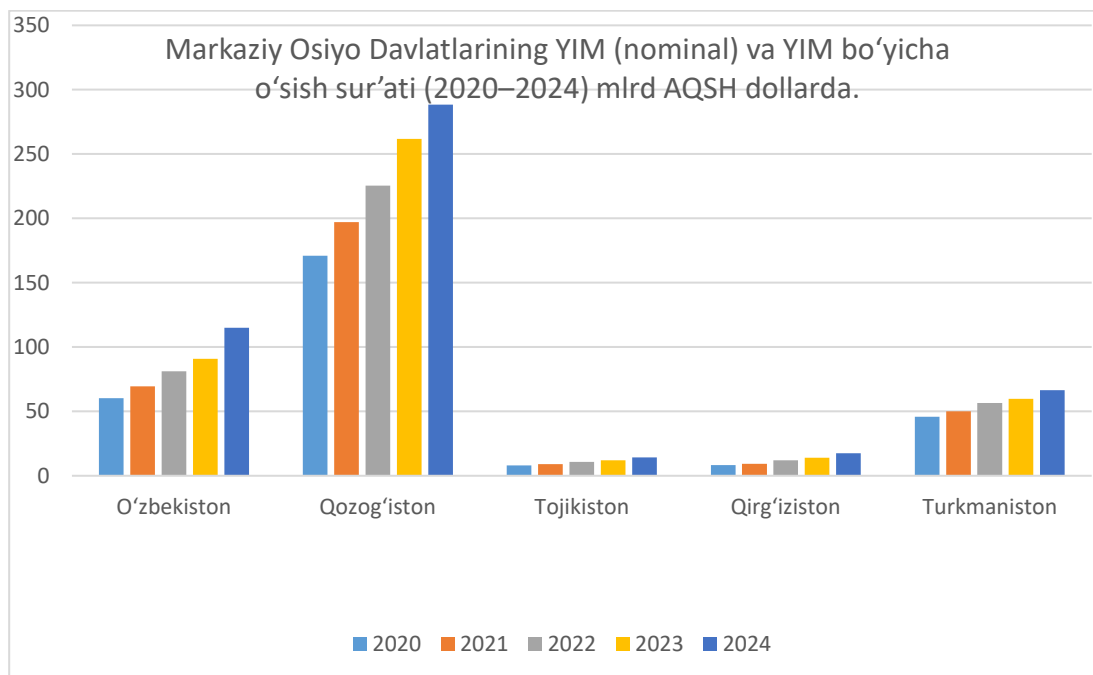
O‘zbekiston: HDI balli 2020 yildan 2024 yilgacha 0.716 dan 0.740 gacha o‘sdi, bu uni yuqori darajali davlatlar qatoriga kiritdi.

Qirg‘iziston: HDI balli 2020 yildan 2024 yilgacha 0.710 dan 0.720 gacha o‘sdi, bu davlatni yuqori darajali davlatlar qatorida saqladi.

Tojikiston: HDI balli 2020 yildan 2024 yilgacha 0.684 dan 0.691 gacha o‘sdi, ammo hali ham o‘rta darajali davlatlar toifasida qolmoqda.

Turkmaniston: HDI balli 2020 yildan 2024 yilgacha 0.758 dan 0.764 gacha o‘sdi, bu davlatni yuqori darajali davlatlar qatorida saqladi.

O'zbekiston: Pandemiya davrida iqtisodiy o'sish sur'ati pasaygan bo'lsa-da, 2021 yildan boshlab barqaror o'sish sur'atlari kuzatildi. 2024 yilda YIM nominal qiymati 1,230 trillion so'mga yetgan.

Qozog'iston: 2020 yilda salbiy o'sish sur'ati kuzatilgan bo'lsa-da, 2021 yildan boshlab o'sish sur'ati ijobiy bo'ldi. 2024 yilda o'sish sur'ati 3.4% ga yetgan.

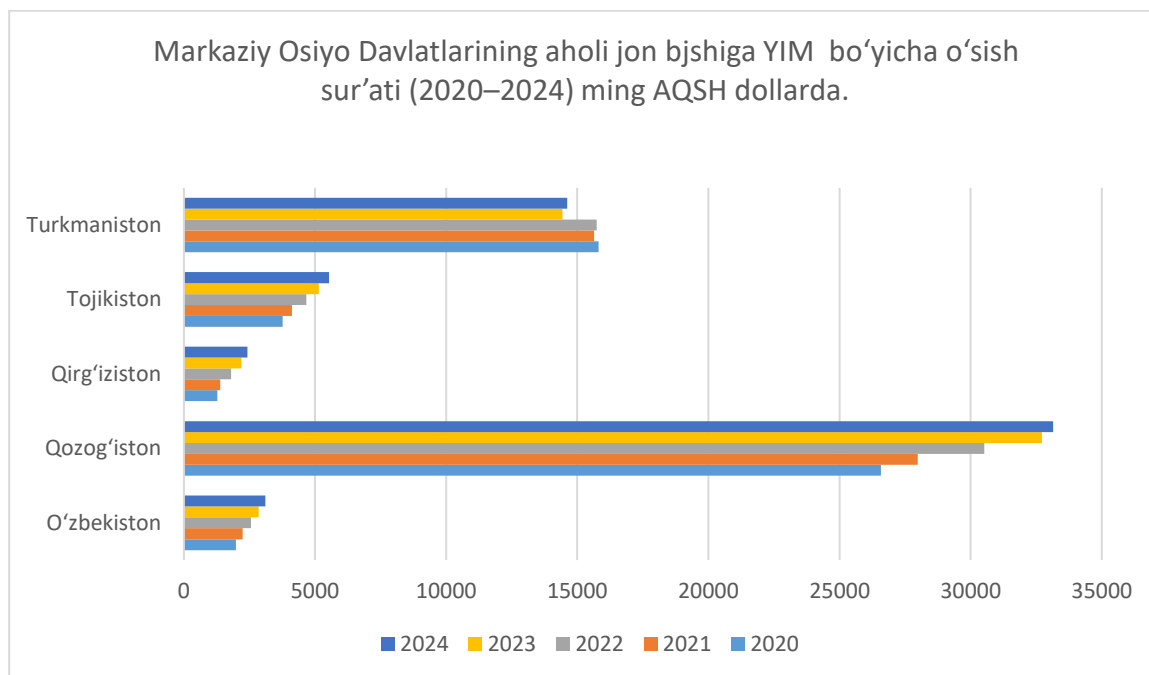
Tojikiston: Yuqori o'sish sur'atlari bilan ajralib turadi. 2024 yilda o'sish sur'ati 7.2% ga yetgan.

Qirg'iziston: Pandemiya davrida katta pasayish kuzatilgan bo'lsa-da, 2021 yildan boshlab o'sish sur'ati tiklandi. 2024 yilda o'sish sur'ati 5.8% ga yetgan.

Turkmaniston: Barqaror o'sish sur'atlari kuzatilmoqda. 2024 yilda o'sish sur'ati 4.5% ga yetgan.

Markaziy Osiyo davlatlarining aholi jon boshiga YIM ko'rsatkichlari 2020-2024 yillar uchun. (aqsh dollarida)

Qozog'iston 2020 yilda \$26,600 dan boshlab doimiy o'sish bilan 2024 yilda \$32,700 ga yetdi.

Qolgan mintaqalarda o'sish tendensiyasi:

O'zbekiston: \$1,978 (2020) → \$3,112 (2024)

Qirg'iziston: \$1,271 (2020) → \$2,419 (2024)

Tojikiston: \$3,760 (2020) → \$5,533 (2024)

4.XULOSA

2020–2024 yillar davomida Markaziy Osiyo davlatlari xalqaro iqtisodiy reytinglardagi o'rnini tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, mintqa mamlakatlari turli darajada bo'lsada, global iqtisodiy integratsiya, barqaror rivojlanish, iqtisodiy o'sish va institutsional islohotlar yo'lida faol harakat qilmoqda. Biroq reytinglar bo'yicha mavjud tafovutlar mintaqadagi iqtisodiy taraqqiyotning notekisligini, shuningdek, strukturaviy va boshqaruv muammolarini aks ettiradi.

1. **YIM va jon boshiga YIM (GDP per capita)** ko'rsatkichlari bo'yicha Qozog'iston mintaqadagi yetakchi davlat bo'lib qolmoqda. Boshqa davlatlar, xususan,

O'zbekiston va Tojikiston, nisbatan barqaror va yuqori o'sish sur'atlarini namoyon qilgan bo'lsada, hali ham jon boshiga daromad darajasi pastligicha qolmoqda.

2. **Inson rivojlanishi indeksi (HDI) va Global innovatsion indeks (GII)** kabi ko'rsatkichlar mamlakatlar o'rtasidagi texnologik va ilmiy rivojlanish bo'yicha tafovutlarni ochib beradi. Qozog'iston ushbu reytinglarda mintaqadagi yetakchi bo'lsa, O'zbekiston oxirgi yillarda ijobiy siljishlar qilgan, lekin Qirg'iziston, Tojikiston va Turkmaniston ortda qolmoqda.

3. **Korrupsiya idroki indeksi (CPI)** hamon mintaqaning deyarli barcha davlatlarida dolzarb muammo bo'lib qolmoqda. O'zbekiston va Qozog'iston korrupsiyaga qarshi kurashda qator islohotlar o'tkazganiga qaramay, Transparency International reytinglarida ularning pozitsiyalari pastligicha qolmoqda.

4. **Xalqaro raqobatbardoshlik (Global Competitiveness Index) va IMD reytinglariga** ko'ra, institutsional samaradorlik, infratuzilma, ta'lim sifati, mehnat bozori moslashuvchanligi kabi sohalarida mintaq davlatlari hali yetarli darajada raqobatbardosh emas. Bu esa chet el investitsiyalari jalb qilishda, sanoatni modernizatsiya qilishda va eksport salohiyatini oshirishda jiddiy to'siqlar keltirib chiqarmoqda.

5. **YIMning o'sish sur'atlari** (xususan O'zbekiston, Tojikiston, Qirg'iziston va Turkmanistonda 6–9% atrofida) iqtisodiy faollik ortib borayotganini bildiradi, ammo bu o'sishning sifatli va inklyuziv bo'lishi uchun institutsional islohotlar chuqurlashtirilishi zarur.

TAKLIFLAR

1. Hududiy iqtisodiy integratsiyani kuchaytirish

Markaziy Osiyo davlatlari iqtisodiy salohiyatini maksimal darajada ro'yobga chiqarish uchun o'zaro savdo, logistika, energetika va transport sohalarida chuqurroq hamkorlikni rivojlantirish zarur. Masalan, mintaqaviy erkin savdo hududlarini kengaytirish, yagona

bojxona tartiblarini soddalashtirish xalqaro savdo reytinglarida ijobiy o'zgarishlarga olib keladi.

2. Institutsional islohotlarni chuqurlashtirish

Raqobat muhitini yaxshilash, korrupsiyaga qarshi real mexanizmlarni joriy etish, mustaqil sud tizimini shakllantirish – bu GCR, CPI, HDI va EDB reytinglarida yuqorilashga olib keladigan asosiy omillardir.

3. Raqamli iqtisodiyot va innovatsion rivojlanishni jadallashtirish

Global innovatsion indeksda o'rinni yaxshilash uchun ilm-fan va texnologiyaga investitsiyalar ko'lamini oshirish, startaplarni qo'llab-quvvatlash, raqamli infratuzilmani rivojlantirish zarur. Shu bilan birga, maktab va oliy ta'lim tizimi islohotlari muhim ahamiyat kasb etadi.

4. YIMning sifatli o'sishiga e'tibor qaratish

Raqamli texnologiyalar, yashil energiya, yuqori qiymatli ishlab chiqarish tarmoqlarini rivojlantirish orqali YIM o'sishini ko'rsatkichdan tashqari mazmunan boyitish va jon boshiga daromadni oshirish muhim. Bu esa Global Competitiveness Index va IMD reytinglarida ijobiy o'zgarishlarga olib keladi.

5. Xalqaro tashkilotlar bilan yaqin hamkorlik

Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF), OSCE, UNDP, WEF, Transparency International kabi tashkilotlar bilan doimiy ochiq aloqalarni yo'lga qo'yish — metodologik, statistik va institutsional yondashuvlarni uyg'unlashtirish imkonini beradi. Bu nafaqat reytinglarda o'rinni yaxshilaydi, balki mintaqaning global iqtisodiy imijini mustahkamlaydi.

